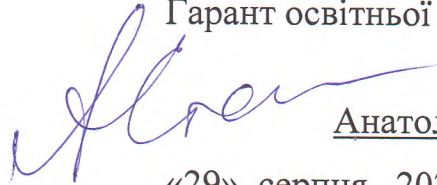

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Право» (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Анатолій СТЕПАНЮК

«29» серпня 2024 р.

СИЛАБУС
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИМІНАЛІСТИКА

Галузь знань: 26 «Цивільна безпека»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність»
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Правоохоронна діяльність»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

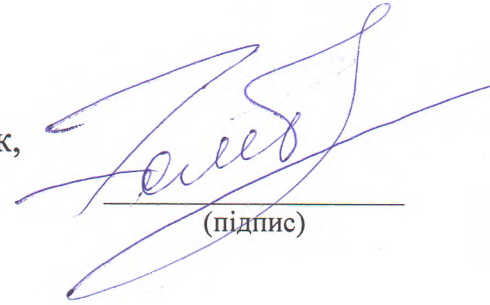
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Вводиться в дію з «01» вересня 2024 р.

Харків 2024

Розробник:

Доцент кафедри права, кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник Артем ГОЛУБОВ

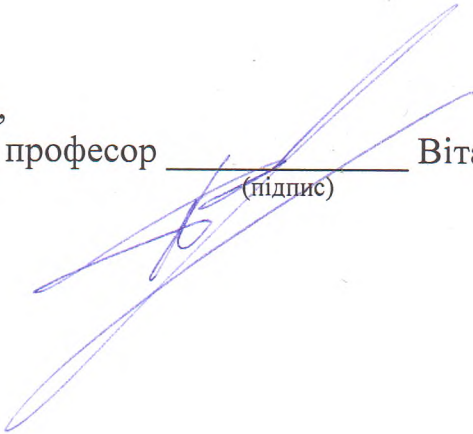

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри
права гуманітарно-правового факультету:

Протокол № 1 від 29. 08.2024 року

Завідувач кафедри права,
доктор юридичних наук, професор

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

(підпис)

Загальна інформація про викладача

ПІБ: Голубов Артем Євгенович

Посада: доцент кафедри права (702).

Науковий ступінь: к.ю.н.

Вчене звання: с.н.с.

Перелік дисциплін, які викладає: Основи права», «Теорія держави і права», «Обіг інформації з обмеженим доступом», «Кримінальний процес»

Напрями наукових досліджень: теорія права, права людини, кримінальна юстиція, міжнародні стандарти прав людини

1. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти – *денна/заочна*

Семестр, в якому викладається дисципліна – 6 .

Дисципліна – *обов'язкова*

Загальна кількість годин за навчальним планом:

Денна: 120 годин /4 кредитів ЄКТС. Кількість годин аудиторної аудиторних – 54 год., самостійної роботи здобувачів – 66 год.

Заочна: 120 годин /4 кредитів ЄКТС. Кількість годин аудиторної аудиторних – 16 год., самостійної роботи здобувачів – 104 год.

Види навчальної діяльності – *лекції, семінарські заняття*

Види контролю – *поточний, модульний, підсумковий (екзамен)*

Мова викладання – *українська*

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: навчання полягає в розвитку у майбутніх правоохоронців особистих якостей і формуванні системи знань, умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності щодо забезпечення законності, правопорядку, безпеки особистості, суспільства і держави; здійснення діяльності з попередження, виявлення, розкриття та розслідування правопорушень.

Завдання: забезпечити системне засвоєння студентами основних положень законодавчих та інших нормативних актів, що регулюють діяльність у сфері забезпечення законності, правопорядку, безпеки особистості в обсязі, достатньому для самостійного здійснення професійної діяльності у сфері правоохорони; сприяти формуванню знань, умінь і навичок, необхідних для здійснення професійної діяльності щодо попередження, припинення, виявлення, розкриття та розслідування злочинів і правопорушень; сприяти розвитку професійного інтересу, формування мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності юриста, установки на професійне самовдосконалення.

Компетентності, які набуваються:

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності, що передбачає застосування певних методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК).

СК1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

СК3. Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

СК4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК7. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості та суспільства, протидіяти нелегальній (незаконній) міграції, тероризму та торгівлі людьми.

СК10. Здатність визначати належні та придатні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність систематизувати закономірності злочинності, визначати особу злочинця, причини і умови злочинності та її окремих видів, реалізовувати напрями і заходи її запобігання.

СК14. Здатність до використання технічних приладів та спеціальних засобів, інформаційно-пошукових систем та баз даних.

СК20. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень, заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб та публічній безпеці.

Очікувані результати навчання:

РН3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН7. Здійснювати координацію діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також комунікацію з фізичними та юридичними особами з

метою своєчасного реагування на кримінальні злочини, адміністративні правопорушення та події.

РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин.

РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН12. Адаптуватися і ефективно діяти за звичних умов правоохоронної діяльності та за умов ускладнення оперативної обстановки.

РН22. Вміти оцінювати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток обстановки, дій правопорушників та противник, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

Пререквізити – Деонтологічні основи правоохоронної діяльності, Судові та правоохоронні органи України, Конституційне право, Адміністративне право, Кримінальне право, Кримінальне процесуальне право України.

Кореквізити – практика.

3. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Загальні теоретичні положення криміналістики. Криміналістична ідентифікація, діагностика та прогнозування.

Тема 1. Предмет, система, методи і завдання науки криміналістики.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 1 год.);
- заочна (лек. 0,5 год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Визначення криміналістики як науки, її об'єкт і предмет. Механізм вчинення злочину та криміналістична діяльність. Закономірності виникнення та розвитку криміналістичної науки.

Поняття, значення та класифікація методів криміналістики. Діалектичний метод як основа методології криміналістики та базовий метод пізнання її об'єктів. Загальнонаукові та окремі методи. Методи наукового (теоретичного) та практичного пізнання.

Система науки криміналістики. Загальнотеоретичні положення, криміналістична техніка, криміналістична тактика та криміналістична методика. Місце криміналістики у системі юридичних наук, її співвідношення з іншими природничими, технічними та гуманітарними науками. Загальні та окремі (спеціальні) завдання.

Поняття та наукові основи криміналістичної ідентифікації. Види ідентифікації. Форми ідентифікації. Процесуальна та непроцесуальна форми ідентифікації.

Поняття та значення встановлення групової належності. Об'єкти, відносно яких може бути встановлена тільки групова належність. Поняття криміналістичної діагностики. Види діагностичного дослідження та його значення у розслідуванні злочинів. Взаємозв'язок діагностики, встановлення групової належності й ідентифікації. Поняття та види прогнозування. Прогнозування поведінки підозрюваного (обвинуваченого) під час кримінального провадження.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 2. Використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 1 год.);
- заочна (лек. 0,5 год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Поняття спеціальних знань та обізнаної особи. Процесуальна та непроцесуальна форми використання спеціальних знань, їх правові основи. Мета залучення спеціаліста до проведення слідчих (розшукових) дій. Використання допомоги спеціаліста під час проведення гласних та негласних слідчих (розшукових) дій.

Поняття експертизи та її види. Система державних експертних установ в Україні. Експертні криміналістичні установи міністерства внутрішніх справ України, міністерства юстиції України, міністерства охорони здоров'я України, їх структура.

Самостійна робота: 4 (4) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Модульний контроль

Модуль 2.

Змістовний модуль 1. Криміналістична техніка.

Тема 1. Загальні положення криміналістичної техніки.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 1 год.);
- заочна (лек. 0,5 год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Поняття криміналістичної техніки, її зміст і завдання. Правові підстави використання технічних засобів при розслідуванні злочинів. Сучасна система

криміналістичної техніки. Основні принципи та форми застосування криміналістичної техніки. Види комплектів технічної техніки. Класифікація технічних засобів, що знаходяться в комплектах, залежно від виду діяльності. Класифікація експертної техніки. Характеристика засобів освітлення, оптичних і пошукових приладів, вимірювальних засобів та засобів фіксації.

Самостійна робота: 4 (8) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 2. Криміналістична фотографія.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 1 год.);
- заочна (лек. 0,5 год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Поняття, значення та види криміналістичної фотографії. Застосування фотографії під час проведення гласних та негласних слідчих (розшукових) дій. Види фотозйомки під час огляду місця події, проведення інших слідчих (розшукових) дій. Способи фотозйомки: орієнтовна, оглядова, вузлова та детальна. Методи фотозйомки: панорамний, масштабний, вимірювальний, стереоскопічний, репродукційний та ін. Процесуальне оформлення застосування фотографії під час проведення слідчих (розшукових) дій. Правила складання фототаблиць. Застосування фотографії в експертних дослідженнях. Науково-дослідні методи фотозйомки.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 3. Криміналістична трасологія.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 2 год., с/з 2 год.);
- заочна (лек. 0,5 год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Трасологія як галузь криміналістичної техніки. Поняття, завдання та об'єкти криміналістичної трасології.

Механізм слідоутворення та його закономірності. Поняття слідів і їх види.

Технічні засоби та прийоми пошуку, виявлення, фіксації, вилучення, пакування та дослідження слідів. Ідентифікаційні та діагностичні задачі, що вирішуються за допомогою трасологічних досліджень.

Види слідів людини, їх виявлення, фіксація, вилучення та використання під час розслідування злочинів. Дактилоскопія як розділ криміналістичної техніки, який вивчає властивості та будову папілярних візерунків рук і ніг людини. Типи папілярних візерунків і їх ознаки. Фізичні, хімічні та радіографічні методи

виявлення слідів рук людини. Правила опису слідів рук людини в протоколі слідчої (розшукової) дії. Підготовка та проведення дактилоскопічної експертизи.

Сліди ніг та взуття людини, їх класифікація та криміналістичне значення. Прийоми та засоби виявлення, фіксації та вилучення слідів ніг. Опис слідів ніг у протоколі. Доріжка слідів ніг.

Сліди інших частин тіла людини, їх види та властивості. Правила виявлення, фіксації та вилучення слідів інших частин тіла людини.

Поняття та криміналістична класифікація транспортних засобів. Види слідів транспортних засобів. Сліди ходової та неходової частин транспортних засобів. Виявлення, фіксація та вилучення слідів транспортних засобів. Види експертиз, що досліджують сліди транспортних засобів.

Поняття та криміналістична класифікація знарядь зламу та інструментів, що використовуються під час вчинення злочину. Механізм утворення слідів знарядь зламу та інструментів у залежності від їх виду. Прийоми та засоби виявлення, фіксації та вилучення слідів знарядь зламу та інструментів.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 4. Криміналістичне дослідження зброї та слідів її застосування.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 2 год.);
- заочна (лек. 0,5 год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Судова балістика як розділ криміналістики, її поняття та об'єкти.

Поняття та класифікація вогнепальної зброї та боєприпасів до неї. Механізм пострілу та виникнення його слідів. Види слідів пострілу та їх властивості. Правила огляду, вилучення та фіксації вогнепальної зброї та її слідів на місці події.

Поняття та класифікація холодної зброї. Правила її огляду, фіксації та вилучення.

Поняття та види вибухових речовин і пристроїв. Механізм вибуху та утворення його слідів. Правила виявлення, вилучення та фіксації слідів вибуху.

Підготовка, проведення та основні завдання судово-балістичної, вибухотехнічної експертизи і експертизи холодної зброї.

Самостійна робота: 4 (4) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 5. Техніко-криміналістичне дослідження документів, криміналістичне дослідження письма.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 2 год.)

- заочна (лек. 0,5 год., с/з 1 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Поняття документів, їх види і значення при розслідуванні злочинів.

Види та способи підробки документів, підписів, відтисків печаток і штампів. Ознаки підробки. Способи виявлення підробки документів. Правила огляду та вилучення документів.

Способи повної та часткової підробки документів. Їх характеристика, ознаки і методи виявлення. Способи технічної підробки підпису, ознаки і методи їх виявлення. Способи підробки відбитків печаток і штампів, ознаки і методи їх виявлення. Експертне дослідження документів з ознаками підробки. Підготовка та проведення техніко-криміналістичної експертизи документів з метою вирішення діагностичних та ідентифікаційних завдань.

Поняття та зміст письма. Поняття та ознаки письмової мови та почерку. Складання розшукової таблиці під час дослідження основних ознак почерку виконавця тексту документа. Основні вимоги до дослідження документів для встановлення їх невідповідності за ознаками почерку та письмової мови. Правила фіксації результатів огляду письмових чи друкованих документів.

Експертне дослідження документів. Підготовка та проведення автора знавчої, почеркознавчої та техніко-криміналістичної експертизи документів з метою вирішення діагностичних та ідентифікаційних завдань.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 6. Криміналістичне дослідження зовнішності людини (габітологія).

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 1 год.);
- заочна (лек. 0,5 год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Криміналістичне вчення про зовнішність людини як розділ криміналістики. Його поняття, принципи та значення для розслідування злочинів. Поняття, види та характеристика ознак зовнішності людини. Габітологія, її природничо-наукові основи і місце в системі криміналістики. Класифікація та характеристика ознак зовнішності людини. Статичні, динамічні й супутні ознаки. Загальні та окремі ознаки. Особливі та помітні прикмети зовнішності людини.

Джерела інформації про ознаки зовнішності людини у ході розслідування злочинів. Методи фіксації зовнішності людини. Методи фіксації об'єктивних і суб'єктивних відображень зовнішності людини.

Поняття словесного портрету. Основні правила складання словесного портрету. Поняття та види суб'єктивних портретів.

Види і форми ототожнювання людини за ознаками зовнішності. Підготовка та проведення судово-портретної експертизи. Основні завдання експертизи діагностичного та ідентифікаційного характеру.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 7. Криміналістичний облік та реєстрація.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 1 год.);
- заочна (лек. - год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Поняття, завдання та види кримінальної реєстрації. Наукові і правові засади криміналістичного обліку. Об'єкти і форми криміналістичних обліків. Система, принципи організації і функціонування криміналістичних обліків. Способи реалізації даних обліків у розшуку осіб, предметів, у розкритті злочинів. Допоміжні інформаційні системи, що використовуються правоохоронними органами в розшуковій діяльності.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Модульний контроль

Модуль 3.

Змістовний модуль 1. Криміналістична тактика. Криміналістичні версії, планування і організація розслідування злочинів.

Тема 1. Загальні положення криміналістичної тактики. Криміналістичні версії, планування і організація розслідування злочинів.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 2 год., с/з 2 год.);
- заочна (лек. 0,5 год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Криміналістична тактика як розділ науки криміналістики: поняття, сутність, завдання та структура.

Поняття та види тактичного прийому. Використання психологічних прийомів. Тактична комбінація. Тактична операція. Тактичні задачі (завдання) розслідування. Поняття слідчої (розшукової) дії та тактичних рекомендацій щодо її проведення. Ситуаційна зумовленість тактики слідчої (розшукової) дії. Тактичний ризик і особливості діяльності в його умовах. Тактичне рішення. Тактична рекомендація. Структура тактики окремої слідчої (розшукової) дії.

Поняття версії як методу пізнання при розслідуванні злочинів. Види версій. Правила їх побудови, аналізу та перевірки. Роль версій під час планування розслідування, підготовки і проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Поняття та значення планування розслідування злочинів. Принципи та правила планування. Види планування. Структура письмового плану розслідування. Допоміжна документація.

Організація розслідування злочинів: поняття, завдання та елементи. Взаємозв'язок гласних і негласних слідчих (розшукових) дій. Слідчо-оперативна група, як форма організації взаємодії слідчого зі співробітниками уповноважених оперативних підрозділів. Використання допомоги спеціаліста, засобів масової інформації та громадськості під час розслідування злочинів.

Самостійна робота: 6 (8) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 2. Тактика допиту.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 2 год., с/з 2 год.);
- заочна (- лек. год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Поняття, види та значення допиту при розслідуванні злочинів. Поняття тактичних прийомів допиту та принципи їх допустимості.

Основні тактичні положення допиту. Підготовка до допиту та вибір тактики допиту. Вивчення матеріалів кримінального провадження, визначення черговості допиту, одержання інформації про допитувану особу, ознайомлення з деякими спеціальними питаннями; запрошення осіб, участь яких у допиті обов'язкова, планування допиту, визначення предмета допиту, часу та місця допиту, підготовка робочого місця для проведення допиту.

Проведення допиту: стадія ідентифікації особи, що прибула на допит, стадія встановлення соціально-демографічних даних допитуваної особи, стадія виконання вимог законодавства, стадія вільної розповіді, стадія постановки запитань, заключна стадія допиту. Вимоги до складання протоколу допиту.

Встановлення психологічного контакту під час допиту: сутність та завдання. Чинники від яких залежить встановлення психологічного контакту. Елементи процесу встановлення психологічного контакту.

Тактичні прийоми допиту в типових ситуаціях – у конфліктній та безконфліктній ситуаціях. Тактичні особливості допиту малолітніх або неповнолітніх осіб. Прийоми актуалізації забутого в пам'яті особи та викриття неправдивих свідчень.

Тактичні правила підготовки та прийоми проведення одночасного допиту двох чи більше допитаних осіб з метою усунення розбіжностей у їхніх показаннях.

Тактичні правила підготовки та прийоми проведення допиту у режимі відеоконференції при трансляції з іншого приміщення.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 3. Тактика пред'явлення для впізнання.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 1 год.);
- заочна (- лек. год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Пред'явлення для впізнання: поняття, форми, об'єкти та види. Підстави пред'явлення для впізнання. Відмінність впізнання від упізнання.

Стадії пред'явлення для впізнання. Підготовка до пред'явлення для впізнання – допит особи, яка впізнає, підбір однорідних предметів чи статистів. Вимоги до статистів. Тактичні прийоми проведення та фіксації ходу та результатів впізнання. Особливості пред'явлення для впізнання особи за ознаками зовнішності, за ознаками голосу, усної мови, за походою. Тактичні особливості впізнання особи поза її візуальним та аудіоспостереженням.

Особливості підготовки, проведення і фіксації ходу та результатів пред'явлення речей та трупа для впізнання.

Тактичні особливості пред'явлення для впізнання особи чи предметів за фотознімками.

Рекомендації щодо використання технічних засобів під час проведення пред'явлення для впізнання.

Тактичні особливості проведення пред'явлення для впізнання у режимі відеоконференції при трансляції з іншого приміщення.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 4. Тактика обшуку.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 1 год.);
- заочна (- лек. год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Поняття, види, мета та завдання обшуку як слідчої (розшукової) дії. Правові, психологічні та етичні основи тактики обшуку. Стадії обшуку.

Підготовка до обшуку: вивчення матеріалів кримінального провадження, збір орієнтуючих відомостей, підбір учасників слідчої (розшукової) дії, підготовка технічних засобів, планування та вибір часу проведення обшуку.

Тактичні особливості проведення обшуку житлових приміщень, особистого обшуку, обшуку в готелях, гуртожитках, обшуку транспортних засобів і окремих ділянок місцевості.

Фіксація ходу та результатів обшуку. Додаткові засоби фіксації.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 5. Тактика огляду.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 1 год.);
- заочна (лек., 0,5 год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Поняття, види та завдання слідчого огляду.

Поняття місця події та загальні тактичні положення його огляду. Місце події та місце вчинення злочину. Види та об'єкти огляду місця події. Значення огляду місця події під час розслідування злочинів. Учасники огляду та їх функції. Матеріально-технічне забезпечення огляду місця події. Стадії огляду місця події та тактичні завдання кожної стадії. Способи (методи) огляду місця події. Негативні обставини та їх значення. Фіксація результатів огляду місця події. Використання додаткових засобів фіксації ходу огляду місця події.

Огляд трупа. Тактичні прийоми огляду трупа на місці події. Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією. Особливості фіксації ходу та результатів огляду трупа.

Освідування особи (огляд тіла живої особи). Правові, етичні та криміналістичні положення освідування особи, його завдання.

Огляд речей і документів. Тактичні прийоми огляду речей і документів. Основні правила упакування речей і документів.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 6. Тактика слідчого експерименту.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 1 год., с/з 1 год.);
- заочна (лек.- год., с/з 0,5 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Поняття, сутність та завдання слідчого експерименту. Його види та тактичні прийоми проведення. Особливості підготовки слідчого експерименту. Тактичні прийоми проведення слідчого експерименту. Фіксація ходу та результатів слідчого експерименту. Додаткові засоби фіксації.

Перевірка показань на місці, як різновид слідчого експерименту: сутність, правові основи та тактичні положення її проведення. Тактичні правила підготовки до перевірки показань на місці. Типові ситуації перевірки показань на місці й тактичні засоби їх вирішення. Фіксація ходу та результатів перевірки показань на місці.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Модульний контроль

Змістовний модуль 2. Криміналістична методика

Тема 1. Криміналістична методика. Криміналістична характеристика злочинів.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 2 год., с/з 0 год.);
- заочна (лек. 0 год., с/з 1 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Криміналістична методика як розділ науки криміналістики: поняття, об'єкт, предмет, завдання, види та структура.

Структурні елементи методики розслідування кримінальних правопорушень окремих видів. Поняття, завдання та основні елементи криміналістичної характеристики. Криміналістична характеристика і предмет доказування. Криміналістична класифікація злочинів. Особливості початку досудового розслідування кримінальних правопорушень (початкового етапу розслідування). Подальший етап розслідування. Особливості тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів.

Криміналістична характеристика злочинів: поняття і структура. Значення криміналістичної характеристики злочину у розвитку методики і удосконалення засобів розслідування. Класифікація злочинів. Співвідношення криміналістичної, кримінально-правової і кримінологічної характеристик злочину. Елементи криміналістичної характеристики злочинів.

Самостійна робота: 4 (6) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Тема 2. Особливості розслідування окремих видів злочинів.

Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження:

- денна (лек. 4 год., с/з 4 год.);
- заочна (лек. 1 год., с/з 1 год.)

Обов'язкові предмети та засоби: текст лекції, конспект, доступ до системи Mentor, доступ до НТБ НАУ «ХАІ», доступ до Internet, проектор/екран.

Особливості розслідування кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я та їх особливості. Криміналістична характеристика вбивств, заподіяння тілесних ушкоджень і статевих злочинів. Задачі і тактика невідкладних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів. Типові слідчі ситуації і слідчі версії у справах про вбивство, тілесні ушкодження і зґвалтування. Особливості тактики окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я. Профілактика кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я громадян.

Особливості розслідування кримінальних правопорушень проти власності. Криміналістична характеристика розкрадань, крадіжок, пограбування, розбоїв та інших посягань у сфері економіки. Типові слідчі ситуації, що складаються на різних етапах розслідування зазначених видів посягань на власність. Специфіка тактики окремих слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій стосовно розслідування окремих видів кримінальних правопорушень проти власності. Організація розшуку вкраденого майна.

Розслідування службових злочинів. Криміналістична характеристика цих злочинів: зловживання владою і перевищення службових повноважень, хабарництво, службовий підлог. Типові слідчі ситуації, зміст початкових слідчих (розшукових) дій. Вилучення і дослідження документів з метою встановлення характеру порушення службових функцій службовою особою. Тактична операція “затримання на гарячому” і використання оперативно-розшукових заходів в ході розслідування хабарництва. Тактичні особливості проведення інших слідчих (розшукових) дій. Призначення і проведення експертиз у справах про службові злочини.

Особливості розслідування кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Типові слідчі ситуації, зміст початкових слідчих (розшукових) дій. Початковий етап розслідування кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Особливості тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Застосування техніко-криміналістичних засобів і спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Призначення і проведення експертиз у справах про злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Самостійна робота: 6 (8) години. Самостійне опрацювання окремих питань теми. Підготовка до аудиторних занять.

Модульний контроль

4. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено

5. Методи навчання

Проведення лекцій, практичних занять, індивідуальні та групові консультації, індивідуальна (групова) навчальна та науково-дослідна робота під керівництвом викладача, самостійна робота студентів з нормативно-правовими актами, навчальними матеріалами, іншими матеріалами, включеними до переліку рекомендованої літератури та розміщеними на рекомендованих інформаційних ресурсах.

6. Методи контролю

Проведення поточного контролю, модульного контролю, семестровий контроль у вигляді іспиту.

7. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

7. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

7.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Модуль 1			
Змістовний модуль 1			
Робота на лекції	0...4	1	0...4
Робота на практичних заняттях	0...2	2	0...4
Модульний контроль	4...8	1	4...8
Модуль 2			
Змістовний модуль 1			
Робота на лекції	0...2	4	0...8
Робота на практичних заняттях	0...2	5	0...10
Модульний контроль	6...10	1	6...10
Модуль 3			
Змістовний модуль 1			
Робота на лекції	0...2	4	0...8
Робота на практичних заняттях	0...2	4	0...8
Модульний контроль	6...10	1	6...10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекції	0...2	3	0...6
Робота на практичних заняттях	0...2	4	0...8
Модульний контроль	6...8	1	6...8
Виконання практичних завдань	2...4	2	4...8
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту (модульного контролю) складається з тестового завдання (80 балів), двох практичних завдань (20 балів).

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (10 балів) (підтвердження - сертифікат учасника, тези наукової доповіді);
- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку (20 балів) (підтвердження - диплом (грамота) учасника);
- участь (прослуховування) не менше у 3 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (5 балів) (підтвердження - сертифікат учасника або скріншот з екрану, конспект лекції);
- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (10 балів) (підтвердження - сертифікат учасника);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (10 балів) (підтвердження – сертифікат курсу);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (25 балів) (підтвердження - сертифікат учасника, диплом або інший документ, що посвідчує участь студента у конкурсі);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);
- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження – довідка з навчального закладу, конспект доповіді та фото із заходу);
- написання реферату (5 балів) (підтвердження – реферат);
- участь у заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів) (підтвердження - сертифікат учасника або скріншот з екрану, конспект лекції);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

7.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- знання і розуміння криміналістичних термінів та понять.

- здатність застосовувати знання завдань, принципів кримінального і кримінального процесуального права при розслідуванні кримінальних правопорушень.

- знання переліку основних нормативно-правових актів, у яких закріплені основні норми з організації та розслідування кримінальних правопорушень.

- знати теоретичні та практичні підстави та порядок застосування положень криміналістичної техніки та тактики

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- вміти реалізовувати способи самостійного отримання та обробки доказової інформації з різних джерел криміналістичними методами та способами;

- вміти орієнтуватись у системі кримінального процесуального законодавства та використовувати нормативно-правові акти з розслідування кримінальних правопорушень;

- використовувати знання при організації та проведенні розслідування кримінальних правопорушень,

- використовувати знання при аналізі та правовому розв'язанні конкретних слідчих ситуацій.

7.3 Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Теоретичний зміст навчальної дисципліни засвоєний частково, але основні практичні навички (вміння) роботи з навчальним та нормативним матеріалом сформовані. Незначна частина передбачених робочою програмою тем навчальної дисципліни не опановано на достатньому рівні, або якість опанування навчального матеріалу деяких з тем та модульних контролів оцінено числом балів, близьким до мінімального. Відповіді (в усній або письмовій формі) фрагментарні, непослідовні без посиланням на нормативно-правові акти. У здобувача вищої освіти в цілому сформовані загальні та спеціальні компетентності, на формування яких спрямована навчальна дисципліна, а також він (вона) здатні продемонструвати на базовому рівні основні програмні результати навчання.

Добре (75-89). Основний теоретичний зміст навчальної дисципліни засвоєний повністю, практичні навички (вміння) роботи з навчальним та нормативним матеріалом в основному сформовані. Всі навчальні завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, виконані, а якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками. Відповіді (в усній або письмовій формі) надаються із декількома незначними помилками, або з однією значною помилкою, допускаються помилки при посиланні на нормативно-правові акти. У здобувача вищої освіти сформовані загальні та спеціальні компетентності, на формування яких спрямована навчальна дисципліна, а також він (вона) здатні продемонструє програмні результати навчання.

Відмінно (90-100). Теоретичний зміст навчальної дисципліни засвоєний студентом повно, необхідні практичні навички (вміння) роботи з навчальним та нормативним матеріалом повністю сформовані. Всі навчальні завдання, що

передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, виконані своєчасно і в повному обсязі. Відповіді (в усній або письмовій формі) надаються повно із посиланням на нормативно-правові акти, послідовно та без помилок або з однією - двома незначним помилками. У здобувача вищої освіти повністю сформовані загальні та спеціальні компетентності, на формування яких спрямована навчальна дисципліна, а також він (вона) здатні якісно продемонструвати програмні результати навчання.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

8. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до іспиту не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до оцінювання

допускаються роботи, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu.ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

9. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни «Криміналістика» <http://library.khai.edu/catalog>;
2. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Криміналістика» (НМКД) <http://library.khai.edu/catalog>;
3. Методичні вказівки та рекомендації для виконання практичних робіт, а також рекомендації для самостійної підготовки;
4. Дібрані матеріали для самостійної роботи студентів.
5. Інтернет-сторінки правоохоронних та судових органів та інші інтернет-ресурси.

10. Рекомендована література

Базова

1. Біленчук П. Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Біленчук, А. П. Гель, Г. С. Семаков. — К.: МАУП, 2007. — 512 с.
2. Єфімов М. М., Пиріг І. В. Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень : підруч.. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2022. 271 с.
3. Копча В. В. Криміналістична техніка, тактика і методика : навчальний посібник / В. В. Копча, Н. В. Копча. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 286 с.
4. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [К. О. Чаплинський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, Ю. А. Чаплинська]. — 2-е вид, перероб. і доп. — Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. — 480 с.
5. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 1 / [А. Ф. Волобуєв, М. В. Даньшин, А. В. Іщенко та ін.]; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярів ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 384 с.
6. Криміналістика : підручник: у 2 т. Т. 2 / за заг. ред. А.Ф. Волобуєва, Р.Л. Степанюка, В.О. Малярів; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 312 с.
7. Криміналістика : підручник (2-ге вид.) / за ред. В.В. Пясковського. К. :

Право, 2020. 752 с.

8. Криміналістика у питаннях і відповідях : Навчальний посібник [Текст] К 82 / [А.В. Іщенко, В.В. Пясковський, А.В. Самодін, Ю.М. Чорноус та ін.] – К. : ТОВ "Видавництво "Центр учбової літератури", 2016. — 118 с.

9. Криміналістика. Підручник у 2 т. Т. 1 / [В.Ю. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін.]; за ред.. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 456 с.

10. Криміналістика. Підручник у 2 т. Т. 2 / [В.Ю. Шепітько, В.А.Журавель, В.О.Коновалова та ін.]; за ред.. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.

11. Лук'янчиков Б. Є., Лук'янчиков Є. Д., Петряєв С. Ю.. Криміналістика: Навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в 2-х частинах. Частина I : Вступ до курсу криміналістики. Криміналістична техніка. / – Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського. 2017. 374 с.

12. Пиріг І. В., Бідняк Г.С. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні: навч. посібник / І. В. Пиріг, Г .С. Бідняк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 140 с.

Допоміжна

1. Головка М. Б. Криміналістика (Криміналістична тактика): навч. посіб. / М. Б Головка, Л. А. Остапенко, І. П Осипенко, М. П. Черненко – Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2017. – 220 с.

2. Експертизи в судочинстві України : навчальний посібник /за заг. ред. В. Г. Гончаренка. – К. : Юрінком Інтер, 2017. – 504 с.

3. Методика розслідування окремих видів злочинів, підслідних органам внутрішніх справ: навчальний посібник / [О.В. Батюк, Р.І. Благута, О.М. Гумін та ін.]; за заг. ред. Є.В. Пряхіна. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 324 с.

4. Основи судової експертизи : навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта : навчальний посібник [Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін.]. Право, 2016. – 928 с.

5. Протидія злочинам у сфері використання інформаційних технологій : інтегр. навч.практ. посіб. / [М. В. Карчевський, В. В. Коваленко, В. Є. Комлев та ін.] ; за ред. М. В. Карчевського. – Харків : Право, 2019. – 188 с.

6. Розслідування окремих видів злочинів : навчальний посібник /А. Клименкова, О. Бишевец, Л. Дунаєвська, М. Набруско та ін. – К. : Алерта, Правова єдність, 2015. – 536 с.

7. Слідча тактика: навчальний посібник / Є.В. Пряхін. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 116 с.

8. Степанюк Р. Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України : монографія / Р. Л. Степанюк ; Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва. - Харків. - НікаНова, 2012. - 382 с.

9. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. , Вип. 20 / М-во юстиції України, Харків. наук. - дослід. ін-т суд. експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків. - Право, 2019. - 644 с .

10. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів. Харків: 1998. – 368 с.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України
2. <http://www.president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України
4. www.ombudsman.gov.ua – веб-сторінка Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
5. <http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України
6. www.ccu.gov.ua – веб-сторінка Конституційного Суду України
7. <http://www.court.gov.ua> – офіційний веб портал судової влади України.
8. <http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора
9. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний реєстр судових рішень в Україні
10. <http://www.nsj.gov.ua/ua/> – Національна школа суддів України
11. <https://ptcu.gp.gov.ua/uk/> – Тренінговий центр прокурорів України
12. <https://nlu.edu.ua/> – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
13. <https://www.naiu.kiev.ua/> – Національна академія внутрішніх справ
14. www.hniise.gov.ua – веб-сторінка Харківського ННЦ «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса»
15. <http://dndi.mvs.gov.ua/> – веб-сторінка Державного науково-дослідного інституту МВС України
16. <https://ndekc.kiev.ua/> – веб-сторінка Київського НДЕКЦ МВС України
17. <https://ndekc.kh.ua> – веб-сторінка Харківського НДЕКЦ МВС України
18. <https://ndekc-kirovograd.org.ua/> – веб-сторінка Кіровоградського НДЕКЦ МВС України
19. <https://unba.org.ua/> – веб-сторінка національної асоціації адвокатів України.
20. <http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України
21. <http://www.nbu.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського
22. <http://www.pravoznavec.com.ua> – Електронна бібліотека юридичної літератури “Правознавець”
23. <http://www.nau.kiev.ua> - Нормативні акти України

24. <https://ips.ligazakon.net/> – ЛІГА:ЗАКОН
25. <https://pidruchniki.com/> – Навчальні матеріали он-лайн
26. <http://www.yurpractika.com> – веб-сторінка “Юридична практика”
27. <http://www.yur-gazeta.com> – веб-сторінка “Юридична газета”
28. <https://pravosud.com.ua> – веб-сторінка системи пошуку та аналізу судової практики «PravoSud»
29. <https://helsinki.org.ua/> – Українська Гельсінська спілка з прав людини
30. <http://khpg.org/index.php> – Харківська правозахисна група (ХПГ)
31. <https://www.echr.coe.int/> – Сайт Європейського суду з прав людини